

PREGO DE PRESCRICIÓNS TÉCNICAS PARTICULARES PARA A CONTRATACIÓN DE SERVIZOS PARA A REDACCIÓN DO PROXECTO DE MUSEOGRAFÍA PARA AS NOVAS SALAS DE HISTORIA DE GALICIA DO MUSEO DO POBO GALEGO.

1. OBXECTO.

O presente prego de prescricións técnicas particulares (PPTP) ten por obxecto fixar as condicións ás que se axustará a redacción do proxecto de museografía da exposición permanente das novas salas de historia de Galicia do Museo do Pobo Galego, proxecto de mobiliario e definición de prescricións técnicas que rexerán a contratación da execución de dito proxecto.

2. ÁMBITO DE ACTUACIÓN.

Os espazos nos que se intervirá son o: lado oeste do primeiro andar do edificio conventual e o segundo andar da ala sur:

	Espazo	Longo (m)	Largo (m)	Superficie (m ²)
1	Edificio conventual, lado oeste, coxía interior, metade norte.	15,60	4,00	62,40
2	Edificio conventual, lado oeste, coxía interior, metade sur.	15,60	4,00	62,40
3	Edificio conventual, lado oeste, coxía exterior.	31,20	7,00	218,40
4	Acceso a segundo andar da ala sur desde edificio conventual.	5,60	4,00	22,40
		9,40	6,80	63,92
5	Ala sur. Coxía interior (este).	42,00	6,00	252,00
6	Ala sur. Coxía central.	59,00	3,40	200,60
7	Ala Sur. Coxía exterior (oeste).	48,00	6,40	307,20
Superficie total aproximada:				1189,32

3. ANTECEDENTES E FINALIDADE DA ACTUACIÓN.

A Asociación Padroado do Museo do Pobo Galego foi creada en 1976, cos obxectivos de investigar, conservar, divulgar, defender e promover a cultura galega en todos os seus ámbitos; e concretamente crear e desenvolver un museo, o Museo do Pobo Galego, ao servizo destes obxectivos. As primeiras salas inauguráronse en 1977, no antigo convento de San Domingos de Bonaval, cedido polo Concello de Santiago de Compostela.

A Xunta de Galicia, entendendo que o Museo do Pobo Galego pode ser considerado como cabeceira espiritual e simbólica da rede de museos antropolóxicos de Galicia, recoñeceulle

polo Decreto 111/1993 de 22 de maio a competencia para actuar como centro sintetizador de todos os museos e coleccións públicos e privados integrados no sistema galego de museos dedicados ao estudo, promoción e difusión do patrimonio histórico-antropológico de Galicia.

Actualmente están abertas ao público as Salas do Mar, o Campo, os Oficios (catro salas, nas que están representados un total de 22 oficios tradicionais), o Traxe, a Música, Hábitat e Arquitectura popular, a sala de Antropoloxía *A sociedade, memoria e tradición*, a sala *De impresores e encadernadores, do libro e da prensa*, máis dúas salas nas que se mostra a colección de pintura e unha sección de arqueoloxía e epigrafía instalada no claustro.

Os depósitos visitables albergan, debidamente catalogadas en soporte informático e clasificadas por conxuntos, aquelas pezas –das máis de catorce mil que figuran nos rexistros– que non son obxecto de exposición permanente.

No ano 2019 vanse iniciar as obras de rehabilitación da ala sur do edificio de San Domingos de Bonaval e incorporar para uso do museo novos espazos. O espazo situado no andar segundo da ala sur, comunica ao mesmo nivel co andar primeiro do edificio conventual, permitindo a rehabilitación conformar un grande espazo expositivo e continuo no que se van ampliar os contidos temáticos do Museo do Pobo Galego coa instalación de novas salas de exposición permanente dedicadas á Historia de Galicia dende as orixes a Galicia actual.

Os obxectivos da actuación son, unha vez definidas polo Museo do Pobo Galego as directrices expositivas destas novas salas, definir a súa museografía e redactar o proxecto que permita contratar a materialización da exposición permanente da Historia de Galicia no museo.

4.-PRESCRICIÓNS TÉCNICAS XERAIS

2.1.- O deseño da exposición permanente das novas salas do museo elaborárase en base ao documento de “Especificacións expositivas” que se anexa a este prego aportando solucións museográficas adecuadas.

2.2.- O deseño desenvolverá propostas seguindo as pautas dos seguintes apartados:

1.- Interpretación museográfica das especificacións expositivas das novas salas de Historia de Galicia do Museo do Pobo Galego.

O discurso científico é lineal dado o seu carácter histórico e deberá respectarse a orde de presentación dos diferentes Módulos Expositivos.

A estrutura da ampliación da exposición permanente do MPG para as novas salas de Historia de Galicia consta de 9 Módulos Expositivos (ME) que a súa vez poden ter Unidades Temática (UT) e á súa vez, Unidades expositivas (UE).

ME: están dedicados a períodos históricos fundamentalmente

UT: organizan os contidos de cada ME

UE: afondan contidos específicos

A estrutura básica é a seguinte (ver anexo de especificacións expositivas para ver o desenvolvemento completo):

- MÓDULO EXPOSITIVO Nº 1** ***Introdución. O Medio Natural***
UT1. Visión panorámica da Galicia física
UT2. Información sintética sobre o conxunto das salas de historia.
- MÓDULO EXPOSITIVO Nº 2** ***Das orixes á Gallaecia***
UT1. O Paleolítico.
UT2. Neolítico e megalitismo
UT3. A Idade do Bronce.
UT4. A cultura castrexa prerromana (ss. VI-II a.C.).
UT5. O castrexo galaico (ss. II a.C-I d.C.).
UT6. O mundo galaico-romano (ss. II-IV).
- MÓDULO EXPOSITIVO Nº 3** ***O Reino Suevo***
UT1. Suevos e visigodos
- MÓDULO EXPOSITIVO Nº 4** ***O Reino de Galicia na Idade Media***
UT1. A Alta Idade Media (ss. VIII-X).
UT2. O esplendor medieval (ss. XI-XIII).
UT3. A crise baixomedieval (ss. XIV-XV).
- MÓDULO EXPOSITIVO Nº 5** ***Galicia na monarquía hispánica (ss. XVI-XVIII)***
UT1. Os Reis Católicos: a gran ruptura.
UT2. Galicia na monarquía dos Austrias
UT3. O século XVIII: unha nova dinámica
- MÓDULO EXPOSITIVO Nº 6** ***Da revolución liberal á Ditadura***
UT1. A ruptura co Antigo Réxime (1808-1839)
UT2. Liberalismo clientelar e subdesenvolvemento (1840-1906)
UT3. O inicio da diferenciación política de Galicia: o galeguismo (1840-1916)
UT4. Unha modernización insuficiente (1907-1936)
UT5. As crises da Restauración e a primeira Ditadura
UT6. O primeiro nacionalismo galego.
UT7. República e autonomía
- MÓDULO EXPOSITIVO Nº 7** ***Guerra e ditadura (1936-1975)***
UT1. Galicia durante a Guerra Civil
UT2. A posguerra
UT3. Do retroceso ao crecemento
UT4. A reactivación da oposición no tardofranquismo
- MÓDULO EXPOSITIVO Nº 8** ***Democracia e autonomía***
UT1. A transición en Galicia
UT2. As transformacións económicas.
UT3. A sociedade: cambios, novos e vellos movementos sociais e conflitos
UT4. A dinámica política na Galicia autónoma
UT5. A alta cultura
- MÓDULO EXPOSITIVO Nº 9** ***A Galicia actual: do presente ao futuro***

2. **Adaptación dos contidos aos espazos dispoñibles.** As empresas licitadoras estudarán a distribución e adaptación dos contidos propostos nos espazos obxecto

desta ampliación para lograr unha correcta adecuación entre os espazos, o discurso museolóxico, a función e o uso público cunha distribución e circulación espacial correctas.

No desenvolvemento do proxecto prestarase especial atención á integración das novas salas coas actualmente existentes no museo e a circulación resultante da interacción coas novas salas, dadas as especiais circunstancias de comunicación entre o edificio conventual e a ala sur de San Domingos de Bonaval.

3. **Deseño da exposición.** O deseño da exposición será de calidade. Os materiais propostos no proxecto para a realización do proxecto museográfico deberán cumprir os seguintes criterios:
 - a.- Ter alta resistencia a alteración en condicións de humidade elevadas.
 - b.- Na definición das solucións materiais para a montaxe, valorarase a utilización de materiais de orixe galego, a sustentabilidade da súa extracción, produción e uso e que dispoñan de certificacións ambientais
 - c.- Considerase como elemento referencial de elección dos equipos e solucións propostas a súa eficiencia enerxética
4. Elementos museográficos (contedores e soportes expositivos). Deberán garantir a conservación e seguridade das pezas, permitir unha adecuada colocación, apertura e limpeza, ter solidez e calidades estéticas que permitan afinidade cos deseños e materiais seleccionados coas coleccións a expoñer.
5. Elementos e recursos museográficos de apoio. Serán obxecto de revisión durante a fase de redacción do proxecto para axustar tipo, formato e cantidade de recursos audiovisuais, interactivos ou multimedia. Unha vez consensuados o adxudicatario deseñará individualmente cada un deles, sexan tridimensionais (maquetas, recreacións...) ou bidimensionais (gráficos, debuxos, fotografías ou calquera imaxe fixa). A aprobación final corresponde ao MPG.
6. Gráfica expositiva e sinalización: deseño e soportes. O deseño da información textual se desenvolverá seguindo as pautas que se determinen e quedará reflectida a xerarquía de textos mediante o uso de diferentes tipografías, corpos de letras e cores sempre coidando a lexibilidade e optando por un deseño estético e acorde co resto da exposición. Os soportes da información (rótulos de Módulos Expositivos, textos, cartelas...) estarán en sintonía co deseño xeral e na elección do material se buscará a durabilidade, facilidade de limpeza e mantemento etc. Evitaranse materiais que poidan producir brillos, reflexos e materiais que ofrezan bo contraste entre o fondo e o texto.
7. Mobiliario: mobiliario adicional de descanso, para visión de audiovisuais ou zonas de paso
8. Procurarase que a presentación dos contidos sexa amena, interesante e atractiva para un público diverso de calquera idade, procedencia, nacionalidade e nivel educativo, xa sexa público profesional como público xeral, grupos familiares, infantís ademais de público con discapacidade.
9. Condiciones ambientais, de iluminación e de seguridade específicas de ser precisas. Terase en conta as necesidades de conservación e de seguridade dos materias

expostos. Propóranse as necesidades de iluminación para cada unha das salas e os tipos de coleccións e materiais a expoñer.

10. Recomendacións de accesibilidade motriz, sensorial e cognitiva. Co obxecto de facilitar o acceso aos contidos e á exposición de persoas en situación de discapacidade motriz, sensorial e cognitiva, propóranse soportes e textos alternativos, ou calquera outra solución operativa que permita garantir dita accesibilidade.

5. ENTREGA DO OBXECTO DO CONTRATO. DOCUMENTOS E FORMATOS

O proxecto será presentado preferentemente en lingua galega, que será o documento de referencia para calquera dúbida ou interpretación. Entregarase copia de dito documento en castelán. Entregarase en dúas copias en galego e unha en castelán en formato impreso e nunha copia en formato dixital en cada idioma que permita a reprodución total do exemplar impreso.

Os documento de texto presentaranse en formato DIN A-4 ou Din A-3 con índice e follas numeradas. Entregarase copia dos elementos gráficos en arquivos dixitais en formato .dwg de autocad, .pdf de alta resolución e .jpg con resolución de 600 ppp segundo corresponda.

O proxecto conterá os seguintes DOCUMENTOS:

- 1.- MEMORIA DE EXECUCIÓN
2. DOCUMENTACIÓN GRÁFICA
- 3.- DOCUMENTACIÓN PLANIMÉTRICA
- 4.- PREGO DE CONDICIÓNS
- 5.- MEDICIÓNS E ORZAMENTO
- 6.- CRONOGRAMA
- 7.- ESTUDO DE SEGURIDADE E SAÚDE

1.- MEMORIA DE EXECUCIÓN

A MEMORIA DE EXECUCIÓN da proposta museográfica conterá polo menos os seguintes apartados:

1. Obxectivos
2. Antecedentes
3. Estado do edificio. Superficies de intervención museográfica
4. Proposta museográfica
 - a) Definición dos principais criterios de intervención: elementos construtivos, principais tipoloxías, acabados e cores.
 - b) Contidos temáticos (Módulos, Unidades temáticas e expositivas) e obxectivos

- c) Distribución e circulacións
 - d) Solucións técnicas e construtivas (vitrinas, paneis, iluminación)
 - e) Superficies e acabados
 - f) Medidas adoptadas para a conservación dos bens culturais
 - g) Solucións de iluminación
 - h) Recursos museográficos (audiovisuais, maquetas, interactivos). Audiovisuais: Obxectivos de comunicación, contido e desenvolvemento. Duración, idiomas, con ou sen son, subtítulos etc.
 - i) Soportes expositivos
 - j) Accesibilidade Propostas para a accesibilidade motriz, sensorial e cognitiva
5. Proposta de mobiliario de áreas públicas ou de descanso
6. Traballos complementarios: adecuación espacial
7. Relación de pezas ordenadas e agrupadas por Unidades expositivas e Módulos temáticos con fichas identificativas con medidas, descrición, fotografía.
- 2) PROPOSTA GRÁFICA: Proposta gráfica de modelos de cada un dos elementos gráficos da exposición (paneis de texto referidos a Módulos Expositivos, Unidades Temáticas, Unidades Expositivas, carteis, cartelas etc.) así como a indicación de cores, tipografía e familia de iconas seleccionados para sinalización de espazos así como directorio de planta, sinalización direccional e outros necesarios para a correcta comprensión e funcionamento das salas.
- 3) DOCUMENTACIÓN PLANIMÉTRICA
- Planos xerais: plantas, alzados, seccións de toda a instalación expositiva (e equipamentos de usos público se os hai)
- Planos de plantas, alzados e seccións xerais e de detalle dos elementos museográficos tipo a producir.
- Infografías que ilustren a proposta xeral do deseño da exposición permanente.
- 4) PREGO DE CONDICIÓNS de execución do proxecto. Describirá o traballo e regulará a súa execución, expresando a forma en que esta se levará a cabo e as obrigas de orde técnico que rexerán a produción e instalación.
- 5) MEDICIÓNS E ORZAMENTO da execución da realización do proxecto.
- Os prezos conformaranse a partir de prezos unitarios de cada elemento e da man de obra, e serán de referencia os actuais prezos de mercado. De utilizarse prezos auxiliares para determinar o custe de ítems que se usen en diversas unidades temáticas, incluírase un cadro de prezos auxiliares onde se determine o seu custe.
- No prezo incluíranse a man de obra e tódolos equipos, compoñentes, materiais, accesorios, operacións e axudas doutras especialidades necesarias para materializar o elemento orzamentado segundo criterios de boa práctica profesional.

Presentarase un avance para cada unha das partidas a executar cunha valoración estimada para cada unha delas. Incorporará un resumo por capítulos.

O custe final de realización do proxecto proposto impostos e demais gastos incluídos non pode superar o tope máximo de OITOCENTOS MIL EUROS (800.000,00 €).

- 6) CRONOGRAMA de desenvolvemento dos traballos definido en meses. Describirase mediante un cronograma a secuencia dos traballos ordenados por oficios, coas súas previsións de tempos e custos. Este cronograma permitirá avaliar a viabilidade do proxecto e dispoñer dun prazo estimado de execución.
- 7) ESTUDO DE SEGURIDADE E SAÚDE. Deberá conter como mínimo os documentos sinalados no artigo 5.2. do Real Decreto 1627/1997, de 24 de outubro, polo que se establecen disposicións mínimas de seguridade e de saúde nas obras de construción.

6. Prescricións técnicas particulares

- 1.- A interpretación do presente Prego de Prescricións Técnicas Particulares (PPTP), no seu sentido máis amplo, corresponde ao representante do Museo do Pobo Galego.
- 2.- A empresa que resulte Adxudicataria comprométese a realizar a elaboración do proxecto museográfico con todas os documentos, planos, orzamentos e requisitos necesarios para a súa posterior licitación de acordo ás características especificados no presente PPTP.
- 3.- A Empresa Adxudicataria, a quen se encomende a execución dos traballos a que se refire o presente documento, deberá atender en todo momento as instrucións verbais ou escritas que lle transmita o representante do Museo do Pobo Galego.
- 4.- A Empresa Adxudicataria queda obrigada a comunicar ao Museo do Pobo Galego, calquera anomalía que puidese observarse durante a marcha e execución dos traballos.
- 5.- A Empresa Adxudicataria queda obrigada a facer todo o que sexa necesario para a boa realización dos traballos, mesmo no caso en que non estea textualmente expresado no presente PPTP, sempre que sen separarse das normas dunha boa execución, lle sexa solicitado polo representante do Museo do Pobo Galego.
- 6.- A Empresa adxudicataria porá a fronte da dirección dos traballos, un técnico responsable, con titulación axeitada e suficiente para o obxecto do contrato, actuando de interlocutor co MPG, que será quen vixíe, sincronice e organice, de acordo coas ordes recibidas os traballos a realizar, asinando o integrado ao pé de ditas ordes, en caso de lle ser transmitidas por escrito.
- 7.- O Museo do Pobo Galego, reservase o dereito de solicitar a substitución do Técnico Responsable da Empresa Adxudicataria.
- 8.- Cando fose executado calquera traballo que non se axuste a este Prego de Prescricións Técnicas, ou a criterio do representante do Museo do Pobo Galego, non cumpra as condicións especificadas, este poderá rexeita-lo, estando entón obrigada a Empresa Adxudicataria a volver a efectuar o traballo defectuoso ou deficiente, cantas veces sexa necesario, sen aumento algún do prezo total presupostado.
- 9.- Recepción. Despois de entregado o Proxecto museográfico e a documentación

complementaria e unha vez comprobado polo Museo do Pobo Galego que cumpre os requisitos do contrato, procederase ao acto de Recepción, co que se dá por finalizada a relación contractual agás o establecido no documento de garantía cuxo prazo comeza nese momento.

Cláusula final. O incumprimento reiterado das cláusulas do presente Prego de Prescricións Técnicas, poderá dar lugar á rescisión do contrato, con tódalas consecuencias adversas que desta situación se deriven para a Empresa Adxudicataria.

7. Normativa

A adxudicación e relación contractual resultante da presente licitación rexeráse polo disposto no Código Civil, artigo 1544 e correspondentes relacionados.

Supletoriamente e con carácter interpretativo aplicarase o disposto na Lei de 9/2017, de 8 de novembro, de *Contratos do Sector Público*.

As partes, con renuncia expresa a calquera outro foro que lles puidese corresponder, para a resolución de calquera cuestión que se poida derivar da execución e/ou interpretación do presente contrato, sométense expresamente á xurisdición e competencia dos tribunais e xulgados de Santiago de Compostela.

8. Prazo de execución e entrega.

Dadas as características dos traballos se considera necesario e suficiente un prazo máximo para a súa entrega de cinco meses (150) días, contados dende o día seguinte ao da sinatura do contrato.

9. Garantía.

A empresa adxudicataria do contrato deberá entregar por escrito ao Museo do Pobo Galego e no momento da súa recepción, un documento de garantía no que se comprometa a corrixir ou emendar calquera erro ou deficiencia detectada no proxecto con posterioridade á súa recepción por un período mínimo de *un (1) ano ou o prazo de garantía que oferte o adxudicatario*, a partir do día seguinte ó da súa recepción.

Como garantía do cumprimento de dito compromiso o Museo do Pobo Galego, reterá do pago un importe equivalente ao 5 % do importe da adxudicación, que será abonado á empresa adxudicataria unha vez transcorrido o período de garantía sen que existan motivos para a súa retención. No caso de que a Empresa Adxudicataria non realizase as correccións ou defectos detectados durante o período de garantía, nun prazo inferior a trinta días naturais contados a partir da data en que o museo llo notifique, este procederá á corrección da mesma con cargo á fianza definitiva.

10. Publicidade institucional.

Os traballos a realizar son financiados por unha axuda do Consorcio de Santiago de Compostela, polo que na documentación entregada como resultado da realización dos traballos, se fará constar este patrocinio con referencia ao consorcio e as tres administracións que o conforman. Así mesmo en toda a documentación pública ou de difusión sobre os traballos farase constar este patrocinio.

11. Lugar de entrega.

A entrega da documentación final resultado dos traballos realizados será efectuada na sede do Museo do Pobo Galego.

12. Orzamento.

O prezo dos traballos que se propón contratar, estimado mediante prezos a tanto alzado referidos a súa totalidade, fíxase nun orzamento máximo de **TRINTA E SETE MIL CENTO NOVENTA EUROS CON NOVE CÉNTIMOS (37.190,09 €)**, máis **SETE MIL OITOCENTOS NOVE EUROS CON NOVENTA E DOUS CÉNTIMOS (7.809,92 €)** que corresponden ao IVE, calculado nun 21% sobre a base anterior, o que supón un orzamento de gasto total de **CORENTA E CINCO MIL EUROS (45.000,00 €)**.

Santiago de Compostela, 5 de xuño de 2019

Justo Beramendi Gonzalez
Presidente do Padroado do Museo do Pobo Galego

Anexo I

Planos das salas

Anexo II

MUSEO DO POBO GALEGO

NOVAS SALAS

HISTORIA DE GALICIA

ESPECIFICACIÓNS EXPOSITIVAS

Abril 2019

LOCALIZACIÓN E DIMENSIÓNS DAS SALAS

LOCALIZACIÓN: Lado oeste do primeiro andar do edificio conventual + segundo andar da ala sur

DIMENSIÓNS:

1. Edificio conventual, lado oeste, coxía interior, metade norte. 15,6 x 4 m. Sup: 60 m²
2. Edificio conventual, lado oeste, coxía interior, metade sur. 15,6 x 4 m. Sup: 60 m²
3. Edificio conventual, lado oeste, coxía exterior. 31,2 x 7 m. Sup: 220 m²
4. Acceso a primeiro andar da ala sur desde edificio conventual. 5,6 x 4 m. + 9,4 x 6,8 m. Sup: 87 m²
5. Ala sur. Coxía interior (este). 42 x 6 m. Sup: 252 m²
6. Ala sur. Coxía central. 59 x 3,4 m. Sup: 200 m².
7. Coxía exterior (oeste). 48 x 6,4 m. Sup: 307 m²

Superficie total aproximada: 1.180 m²

OBSERVACIÓNS

- . A anotación (MPG) que figura a continuación da denominación dun obxecto a expoñer indica que existe nos fondos do Museo. Nos demais casos haberá que elaboralos ou conseguilos.
- . A relación de “elementos a expoñer” que aparece nas columnas da dereita é susceptible de modificación sempre que este cambio non implique que queden ausentes da mostra contidos principais que figuran nas columnas da esquerda.
- . ME = Módulo expositivo; UT = Unidade temática; UE = Unidade expositiva
- . As superficies que figuran en cada ME son meramente orientativas do peso relativo que deben ter os diferentes módulos no conxunto.

MÓDULO EXPOSITIVO EXPOSITIVO Nº 1
INTRODUCCIÓN: O MEDIO NATURAL

Superficie aproximada: 60 m²

CONTIDOS	POSIBLES ELEMENTOS A EXPOÑER
UT1. Visión panorámica da Galicia física nun espazo acotado e con algúns asentos para o público.	. Vídeo: percorrido aéreo polo territorio de Galicia que inclúa os principais elementos xeográficos e tipos de paisaxes. Duración: 15/20 min. . Copia do mapa de Galicia de Domingo Fontán.
UT2. . Información sintética sobre o conxunto das salas de historia.	. Sinalética das salas de historia e do itinerario recomendado.

MÓDULO EXPOSITIVO Nº 2 <i>Das orixes á Gallaecia</i>	
Superficie aproximada: 220 m ²	
CONTIDOS	POSIBLES ELEMENTOS A EXPOÑER
UT1. O Paleolítico. UE1.Sociedade de cazadores e recolectores. A pedra tallada UE2.A arte rupestre en Galicia	- Cronoloxía, breve texto explicativo e mapa dos xacementos. - Selección de bifaces e outras pezas do achelense e pico asturiense tallado (MPG). - Fotos de mostras de arte rupestre galego.
UT2. Neolítico e megalitismo UE1.Da depredación á produción: agricultura e gandería UE2. A introdución da cerámica. A pedra pulimentada UE3. Os enterramentos megalíticos: mámoas e dolmens.	- Cronoloxía, mapa de xacementos e breve texto explicativo. - Imaxe a gran formato da recreación do aspecto da pastora achada na Cova do Uro (ca. 7.000 a.C.) - Selección de materiais líticos e cerámicos (MPG). - Maqueta de sepulcro de corredor, 103x103 cm. (MPG) - Maqueta de dolmen, 50x50 cm (MPG) - Foto de dolmen (Axeitos ou Dombate) - Maqueta de cista de Atios (MPG)
UT3. A Idade do Bronce. UE1. A introdución da metalurxia. Do cobre ao bronce. A difusión da cerámica campaniforme	- Cronoloxía, mapa de xacementos e breve texto explicativo - Vasos campaniformes (MPG)

UE2.A nova arte ruprestre: os petroglifos. UE3. Comercio e intercambios culturais co Atlántico e co Mediterráneo	- Machados e espadas de bronce (MPG) - Fotos de brazaletes de ouro - Petroglifo de Castro Lupario (MPG) - Fotos dun conxunto de petroglifos con animais e doutro con xeométricos - Mapa das relacións atlánticas e mediterráneas.
UT4. A cultura castrexa prerromana (ss. VI-II a.C.). UE1. Nacemento e implantación da cultura castrexa. UE2. Base económica: agricultura, gandería, caza, pesca, cerámica, tecido, metalurxias do bronce e despois do ferro. UE3. Tipos de vivenda e poboamento en altura. UE4. Contactos co Atlántico e o Mediterráneo.	- Mapa de extensión da cultura castrexa. Cronoloxía. - Foto do prehistoriador Florentino López-Cuevillas con texto explicativo - Panel ilustrativo das actividades económicas dos castrexos. - Mostras de cerámica castrexa antiga (MPG) - Muíño de man naviforme (MPG) - Cinto e fibelas de bronce (MPG) - Foto dalgúns castros “antigos” (Penalba, A Lanzada) - Maqueta casa castrexa (MPG) - Mapa de relacións co Atlántico e o Mediterráneo
UT5. O castrexo galaico (ss. IIa.C-I d.C.). UE1. A conquista romana As transformacións inducidas polo dominio romano na cultura castrexa. Roma dá nome ao país: Gallaecia. UE2. Os castrexos vistos polos romanos. UE3. O dominio romano induce unha concentración da poboación autóctona. Aparecen no sul de Gallaecia os grandes castros cun urbanismo máis moderno e algunhas vivendas non circulares. UE4. O dominio romano estimula a minería, nomeadamente do ouro, e a metalurxia, así como a ourivería.	- Mapa coas campañas de Décimo Xunio Bruto (137 a.C.), Xulio César (61-60 a.C.) e Augusto (29-13 a.C.) cun breve texto explicativo. - Texto a gran formato (con ou sen ilustración) explicando que foi Roma quen deu nome ao país (Gallaecia) a partir dunha das súas tribos. - Seleccións de textos breves dos autores clásicos con descrições dos castrexos. - Maqueta do Castromao, 109x104 cm. (MPG) - Fotos (aéreas ou non) de 2/3 castros representativos: Baroña, S. Cibrán de Las, Sta. Tegra, Sanfins ou Viladonga - Mapa xeral explotacións auríferas, con foto (por ex. Montefurado, ou Mina da Toca...)

UE5. Organización social e territorial.	- Mostras cerámica castrexa decorada “típica” (MPG) - Fusaíolas (MPG) - Muíños de man circulares (MPG) - Torta de fundición (MPG) - Puñal de antenas (MPG) - Mapa dos dous conventos xurídicos Bracarense e Lucense cos <i>populi</i>. - Texto breve co pouco que se sabe da organización social. - Fotos de 2 guerreiros galaicos (Armea, Sanfins) - Estatuas de Logrosa (MPG). - Torques (MPG)
UT6. O mundo galaico-romano (ss. II-IV). UE1. A presenza do Imperio: institucións, exército, articulación do territorio, infraestruturas, cidades. UE2. A sociedade galaico-romana. Sometemento e romanización progresiva das élites castrexas. Os novos grupos sociais no campo e na cidade: funcionarios, mercaderes, artesáns, terratenentes, escravos e servos. UE3. A hibridación cultural na lingua, nos costumes, nas artes e nas crenzas. O avance do latín en detrimento das linguas autóctonas. O sincretismo relixioso. Os primeiros pasos do cristianismo.	- Mapa cos límites sucesivos da Gallaecia, coa rede viaria e as cidades. - Fotos infraestruturas romanas (Torre Hércules, Ponte Bibei, Muralla Lugo), termas, restos de campamentos militares. - Maqueta de calzada romana (MPG) - Panel ilustrado da sociedade galaico-romana - Ilustración dunha <i>villa</i> rural e/ou foto das excavacións dalgunha. - Selección de moedas e xoais romanas ss. Ia.C-IV d.C. (MPG) - Texto breve sobre a latinización lingüística e a convivencia de diferentes cultos. - Aras votivas e estelas funerarias (MPG) - Selección de cerámica romanas (común e terra sigillata) (MPG) - Foto mosaico ou Domus do Mitreo de Lugo - Foto da tabula de Castromao - Ídolo feminino (MPG) - Foto Crismón paleocristián da Hermida (M. Diocesano Lugo) ou Foto Códice de Prisciliano cun breve texto sobre os comezos do cristianismo en Galicia.

MÓDULO EXPOSITIVO Nº 3
O Reino Suevo

Superficie aproximada: 60 m²

CONTIDOS	POSIBLES ELEMENTOS A EXPOÑER
UT1. Suevos e visigodos Chegada e asentamento dos suevos. Integración de suevos e galaico-romanos. Importancia do cristianismo e da Igrexa. O priscilianismo. Chegada dos britones. Maeloc. A moeda, as cecas. A anexión visigoda.	- Cronoloxía e mapa de los cambiantes límites territoriales del Reino Suevo - Mapa eclesiástico: <i>Parochiale Suevorum</i> - Fíbelas ou broche xermánico (MPG) - Fotos: S. Pedro de Rocas, arco de Panxón, interior Sta. Comba de Bande. - Frases e ilustración de Idacio sobre a irrupción bárbara. - Frases e ilustración de Martín de Dumio sobre o combate contra o paganismo. - Panel sobre Prisciliano e a propagación do priscilianismo en Galicia. - Foto relevos de Saamasas de Lugo - Foto necrópole do Adro Vello (O Grove)

MÓDULO EXPOSITIVO Nº 4 <i>O Reino de Galicia na Idade Media</i>	
Superficie aproximada: 200 m²	
CONTIDOS	POSIBLES ELEMENTOS A EXPOÑER
UT1. A Alta Idade Media (ss. VIII-X). UE1. O Reino de Galicia Breve mención á fugaz presenza musulmana. O Reino de Galicia: interacción conflitiva entre a nobreza laica e a monarquía astur-leonesa. UE2. Os cambios socioeconómicos A sociedade altomedieval: nobreza, Igrexa, comerciantes, artesáns, labrego libres e servos. Novos modos de ocupación do territorio, de propiedade da terra e de xurisdición sobre terras e persoas. UE3. A <i>inventio</i> de Santiago e o nacemento de Compostela. UE4. As ameazas exteriores: incursións vikingas e <i>razzias</i> musulmanas. UE5. Arte e cultura altomedievais.	- Mapa e cronoloxía da presenza musulmana. - Texto/mapa coetáneo (carolinxio e/ou musulmán) no que apareza mencionado o Reino de Galicia. - Ilustración/texto: os conflitos entre a nobreza galaica e a monarquía. - Diagrama ilustrado da pirámide social e das relacións entre estamentos. No cumio os condes de Présaras (laicos) fronte á familia de Gutier Menéndez (eclesiásticos). - Mapa das cidades, vilas e mosteiros altomedievais. - Foto duns sartegos antropomorfos. - Lenda da <i>translatio</i> con ilustracións ampliadas de códices medievais. - Planos ou maquetas das primeiras basílicas de Santiago - Ilustración incursión vikinga e/ou mapa de todas as incursións con datas. - Ilustración <i>razzia</i> Almanzor. - Foto de San Miguel de Celanova - Reprodución dalgún códice da época.

UT2. O esplendor medieval (ss. XI-XIII). UE1. O Camiño de Santiago. A súa incidencia no crecemento demográfico e económico e na evolución da sociedade, da Igrexa e das artes. UE2. As novas ordes monásticas e o cambio agrario. Implantación de cluniacienses e cistercienses pola protección dos Reis. Novas formas de explotación agraria. Campesiños propietarios endebedados e servos conflúen nunha nova clase de campesiños dependentes/vasalos de mosteiros, cabidos e nobres. O nacemento do foro. UE3. O desenvolvemento urbano. Os foros das cidades. A sociedade urbana. Os conflitos burgueses <i>versus</i> bispos. A chegada das ordes mendicantes ás cidades. UE4. O comercio exterior, marítimo e terrestre. UE5. O ascenso da Igrexa compostelana. Xelmírez e a monarquía. Ascendente da nobreza galega na Corte. UE6. O Reino de Galicia na monarquía de León/Castela. Episodios de independencia. A separación de Portugal.	- Mapa dos camiños de Santiago. - Breve texto sobre o desenvolvemento socioeconómico e cultural destes séculos. - Mapa dos principais mosteiros cluniacenses e cistercienses de Galicia e das súas posesións. - Pergameo: Privilexio Real de Alfonso VII ao mosteiro de San Miguel de Eiré (Pantón), 1129. 60,9x35,9. (MPG). - Debuxo de mosteiro cisterciense tipo coas explotacións agrarias anexas. - Panel explicativo e ilustrado sobre o foro (qué era) e a súa evolución. - Pergameo: Foro concedido polo abade de San Martiño de Santiago sobre un lugar de Recemonde, 1228. 11,7x14,5.(MPG) - Diagrama da sociedade da época ilustrado con miniaturas de códices que representen nobres, cregos, burgueses e labregos da época (Códice Calixtino, Libro de Horas de Fernando I na USC, etc.). - Traxes medievais (MPG) - Campa a dúas augas (MPG) - Reprodución dalgún foro de cidade galega da época. - Plano de Compostela na época. Tamén, se hai, doutras cidades. - Reproducións de ilustracións de artesáns, cambiadores, etc. tomadas de códices. - Ilustración/texto da sublevación dos compostelans contra Xelmírez ou doutros sucesos similares. - Mapa do comercio exterior e os seus produtos. - Retrato de Diego Xelmírez, acompañado dun breve texto. - Fotos do interior do Pazo de Xelmírez. - Árbore xenealóxica ilustrada dende Fernando I até Afonso VIII de Castela e Afonso I de Portugal. - Ilustración/texto sobre o reinado independente de García en Galicia. - Ilustración da separación de Portugal. Mapa. Se é posible, ilustración de Enrique de Borgoña e Teresa de Portugal. - Foto do Panteón Real da catedral de Santiago
--	---

UE7. Nacemento e consolidación da lingua galega no pobo, nos usos públicos e na literatura. A lírica galaico-portuguesa. UE8. As artes. O esplendor románico.	- Nómina ilustrada de poetas da lírica medieval con reproducións ampliadas de ilustracións sacadas de códices medievais. Audio con recitado dalgunhas cantigas acompañadas de música medieval. - Pergameo en galego de Iohan Gonçalves, s.d. 30x,7 (MPG). - Pergameo. Carta de venda ao Mosteiro de Monfero, 1247. 46x8 (MPG) ¿?? - Pergameo: Convenio entre o arcediano de nendos e o mosteiro de Caaveiro, 1276. 23,4x11. (MPG) ¿?? - Copia da maqueta feita por Conant da catedral románica de Santiago. No seu defecto, plantas e alzados. - Fotos do Pórtico da Gloria de Santiago e do Pórtico do Paraíso de Ourense. - Pantocrátor e capitel da igrexa de Santa Baia de Camba, Rodeiro (MPG). - Relevos de Santo Arandel (MPG). - Cruz de cumieira (MPG)
UT3. A crise baixomedieval (ss. XIV-XV). UE1. A hecatombe demográfica e o devalo socioeconómico. As pestes e as súas consecuencias. UE2. A desestabilización sociopolítica. Nobres contra monarquía. Nobres contra nobres. A renovación da aristocracia coa chegada dos Trastámara. Nobres contra bispos e mosteiros polas rendas da terra. Burguesías urbanas contra señores.	- Mapa das pestes e breve texto explicativo da crise baixomedieval. - Algunha ilustración da época. - Ilustración do feito de que o nobres galegos lle ofrecesen a coroa do Reino ao duque de Lancaster (Ilustrar con Froissart ou cunha foto do castelo de Ribadavia). - Ilustración do apoio da alta nobreza galega a Pedro contra Henrique de Trastámara. Mención dos Castro (aquí e en Portugal) con foto do sepulcro de Inés de Castro e breve nota sobre ela. - Salientar o nome galego da nova dinastía dos Trastámara, que gobernará Castela e Aragón. - Nómina do novo cumio da nobreza galega (Ulloa, Sarmiento, Moscoso, Soutomaior). Ilustrar cos blasóns. - Ilustración dos enfrontamentos entre nobres e mosteiros/bispados.

UE3. As guerras irmandiñas. A primeira guerra: unha revolta campesiña típicamente medieval. A segunda guerra: unha revolución popular fallida que anuncia os tempos modernos. UE4. A cultura. Inicio do retroceso do galego a partir da política castelanizante de Fernando III. Decadencia da lírica en galego. A arte gótica.	- Estatua xacente de nobre (MPG) - Ilustración da loita dos composteláns contra Berenguel de Landoira (foto do castelo da Rocha). Outras sublevacións contra bispos. - Breve texto explicativo e mapas das guerras irmandiñas. Algún fragmento coas súas reivindicacións. - Ilustracións dos seus principais persoeiros. - Fotos de fortalezas destruídas ou en pe (Castelos de Pambre, Moeche, Andrade). - Foto do sepulcro de Andrade en Betanzos. - Selección de pergameos en castelán do século XV: foro, codecilo, testamento (MPG). - Estatua da Virxe do Camiño (MPG) - Selección de capiteis e columnas xeminaas góticas (MPG). - Fotos de igrexas/conventos góticos que se conserven (Bonaval, Santa María A Nova de Noia, ruínas de Santo Domingo en Pontevedra, etc)
---	--

MÓDULO EXPOSITIVO Nº 5
Galicia na monarquía hispánica (ss. XVI-XVIII)

Superficie aproximada: 120 m²

CONTIDOS	POSIBLES ELEMENTOS A EXPOÑER
UT1. Os Reis Católicos: a gran ruptura. UE1. O sometemento da nobreza galega polos RRCC. Os casos de Pardo de Cela e Pedro Madruga. Destrución de fortaleza e enrolamento ao servizo da monarquía. UE2. A reforma e centralización das ordes relixiosas. A castelanización da xerarquía eclesiástica. UE3. A nova gobernanza do Reino con leve recoñecemento da súa identidade: Capitanía Xeral, Audiencia, Xunta do Reino. Control das cidades mediante os correximentos e da orde publica coa Santa Irmandade. Mantemento do statu quo socioeconómico. Nobreza e Igrexa conservan intactos os seus privilexios económicos e civís. As cidades gañan pouco, fóra da seguridade. E os labregos seguen coma sempre. Algunhas fundacións importantes (Hospital Real de Santiago). UE4. Galicia no “descubrimiento” de América: “la Gallega” (Santa María). Baiona e La Pinta.	- Retratos dos Reis Católicos (MPG). - Texto con enumeración das principais reformas dos RRCC en Galicia. - Ilustración de Fernando Acuña, Justicia Mayor, xunto con algunhas frases sobre a “doma e castración” de Galicia. - Ilustración sobre a execución de Pardo de Cela en Mondoñedo. Foto da Frouxeira. - Ilustración sobre as accións de Pedro Madruga e o seu final. - Mapa dos mosteiros trala reforma. Foto de San Paio, onde se concentraron moitos pequenos mosteiros femininos clausurados. Breve texto explicativo. - Panel ilustrado: organigrama do goberno de Galicia cos Austrias, iniciado polos Reis Católicos: Capitanía Xeral, Audiencia, Xunta do Reino. - Documento e/ou ilustración sobre o novo modelo de goberno municipal. Foto da vella sede do concello de Santiago na praza do Campo ou doutro similar. - Fotos do Hospital Real - Ilustración de carabela e foto de Baiona ou debuxo coa chegada da Pinta. A orixe galega da Santa María.

UT2. Galicia na monarquía dos Austrias

UE1. Galicia e o poder central. Os febles ecos das Comunidades de Castela. As Cortes de Castela en Santiago e A Coruña. A nobreza galega, escarmentada polas guerras irmandiñas, mantén todo baixo control dende o principio. O traslado á Corte da alta nobreza e a absorción das grandes casas por outras foráneas diminúe o seu peso como grupo dirixente. Consolidación da Xunta do Reino, formada por representantes das sete cidades (Santiago, Mondoñedo, Lugo, Ourense, Tui, A Coruña e Betanzos), cabezas das “provincias”, como interlocutor do país coa monarquía. Recuperación do voto en Cortes en 1623.

UE2. Os cambios sociais. En ausencia da aristocracia, emerxencia e consolidación da fidalguía intermediaria como nova clase dominante *in situ*. As consecuencias socioeconómicas: o sistema foral triangular (mosteiros-cabidos/fidalgos/labregos) a través de novos aforamentos e subaforamentos. Crecente peso da fidalguía na Xunta do Reino, nas cidades e no seu goberno, así como na Igrexa, nas profesions xurídicas e na Universidade, co conseguinte freo ao desenvolvemento dunha burguesía moderna.

UE3. A evolución económica. Como no resto da Península, retroceso da produción e da poboación (fames, pestes) até mediados do século XVII, pero en Galicia o inicio do cultivo do millo na segunda metade do XVII fai que volva o crecemento moito antes que no resto da Península. Excepcións: o comercio exterior, pola importancia das exportacións de viño, e o auxo da cidade de Pontevedra gracias ao seu gremio de mareantes e á pesca.

UE4. Galicia e o Imperio español. Escasa emigración a América. A repoboación das Alpujarras con galegos trala expulsión dos moriscos en 1609. Presenza de galegos na administración imperial. Repercusións en Galicia das guerras imperiais: a Armada Invencible; os ataques de ingleses e holandeses. Francis Drake, A Coruña e María Pita; a guerra con Portugal.

UE5. A cultura e as artes. A introdución da imprenta. Fundación e

- Foto do salón Carlos V do convento de San Francisco en Santiago, onde se celebraron as Cortes que deron lugar á rebelión dos Comuneros en Castela. Texto explicativo.

- Constituciones del Gran Hospital Real de Santiago otorgadas por Carlos V, 1524. (MPG)

- Diagrama ilustrado da absorción de casas nobres galegas por grandes títulos foráneos (Alba, Medinaceli, etc).

- Ilustración da Xunta do Reino. Escudo de Galicia. Explicación da súa composición.

- Ilustración recuperación do voto en Cortes.

-Diagrama ilustrado do novo sistema foral triangular.

- Pergameo: Renovación de foro, 1652. (MPG)

- Pergameo: Foro de San Martiño Pinario a veciños de San Martiño de Oleiros, 1701. (MPG)

- Pergameo: Executoria de fidalguía de sangue, 1782. 30,5x23 (MPG).

- Foto de pazo fidalgo do século VI (p. ex. Moldes)

- Retrato dalgún fidalgo destacado da época.

- Gráfico coa evolución das demografía galega e española nos séculos XVII-XVIII.

- Mapa da penetración do millo en Galicia.

- Vasilla e ánfora medio peruleira paa o comercio de viño con América (MPG).

- Ilustración da Pontevedra do século XVI..

- Ilustración sobre produción e exportación de viño (mapa/gráfico).

- Selección de moedas de Felipe II, Felipe III, Felipe IV e Carlos II (MPG).

- Fotos de Capileira e Pampaneira no val do Poqueira nas Alpujarras.

- Ilustración dalgún dos ataques ingleses a portos galegos.

- Retrato de Francis Drake.

- Retrato de María Pita ou foto do seu monumento.

- Ilustración das primeiras imprentas galegas e/ou reprodución dalgunhas

pervivencia da Universidade de Santiago. Arquitectura: plateresco, renacemento e barroco. A pintura e escultura barrocas. UE6. A identidade galega en negativo. A castelanización das clases medias e superiores, a erradicación da lingua galega dos usos públicos e a súa reclusión no ámbito (maioritario) de labregos e clases populares urbanas. A conversión por moito tempo da etnicidade galega en marcador social negativo. Nacemento e difusión do estereotipo negativo do galego fóra de Galicia e entre os autores principais do chamado Século de Ouro. Algunhas reaccións defensivas entre a nobreza galega na Corte: o conde de Gondomar e <i>El Búho Gallego</i> do conde de Lemos.	publicacións - Retrato de Lope de Marzoa. Posible foto da primeira ubicación do Estudio Viejo. - Retrato de Diego de Muros (MPG). - Retrato de Alonso de Fonseca III (MPG) e escudo. Foto do Colexio de Fonseca. - Fotos das fachadas de Santa Clara, Obradoiro, Casa do Cabido ou outras. - Cristo do século XVI (MPG). - Vidreira de Sixto de Frisias con Santiago Peregrino (MPG). - Sagrada Familia de Mateo de Prado (MPG). - Gárgola renacentista (MPG). - Bargueño con incrustacións de marfil (MPG) - Casulla e capa pluvial atribuídas a Alonso Rodríguez, bordador do século XVI. (MPG) - Documentos/libros da época en castelán. - Retratos de escritores casteláns do Século de Ouro acompañados de frases da súa autoría despectivas respecto dos galegos. - Retratos dos condes de Lemos e Gondomar con reprodución de <i>El Búho Gallego</i> e algunhas frases significativas.
UT3. O século XVIII: unha nova dinámica UE1. Galicia, a nova dinastía e a guerra. A aposta por Felipe V na Guerra de Sucesión. A reorganización da mariña de guerra: Ferrol, cabeza do Departamento Marítimo do Norte. O Arsenal e o novo urbanismo. A fortificación das costas. Repercusións en Galicia das guerras de España.	- Escudo de armas de Felipe V (MPG). Documento con apoio das corporacións galegas ao pretendente Borbón. - Plano do Ferrol do século XVIII. Foto da parte antiga do Arsenal. - Foto dalgún forte costeiro construído no século XVIII. - Ilustración de barcos de guerra da época. - Medalla coa batalla de Rande (MPG) e ilustración da época.

UE2. Os límites do crecemento agrario. A expansión do millo e a introdución da pataca. Aumento da superficie cultivada, dos rendementos, das rendas agrarias e da poboación e estancamento final. O auxe da industria rural, doméstica ou non (liño, ferrerías, pelamios). Crisis de subsistencias e emigración (temporeira á sega de Castela ou permanente).	- Mapa do avance do millo e a pataca. Fotos (ou ilustracións antigas) dos seus cultivos. - Ilustración de tecido rural de liño. Mazón e torno de fiar (MPG). - Coitelas de curtir duns pelamios (MPG). - Retrato de Pedro Antonio Sánchez con frases en que denuncia a situación dos labregos.
UE3. O pleito foral e o dominio da fialguía. O enfrontamento entre mosteiros e fidalgos pola renda agraria. A Pragmática Sanción de 1763 e as súas consecuencias. O fortalecemento da fidalguía e o florecemento dos pazos.	- Retratos dun abade e dun fidalgo con frases de ambas partes (no Padre Sarmiento hainas moi boas contra os fidalgos). Reprodución de partes da Pragmática Sanción. - Fotos de grandes pazos do século XVIII (Oca, Mariñán, Fefiñanes, etc)
UE4. As novas formas económicas. A chegada dos fomentadores cataláns e a transformación da salazón e da pesca. As primeiras fábricas: Sargadelos e outras. A apertura do comercio con América e a formación dun foco de burguesía comercial moderna na Coruña	- Maqueta de fábrica de salga e tabal (MPG). - Ilustración das novas artes de pesca - Retrato de Joseph Cornide con frases súas contra os novos modos de pesca. - Mapa das primeiras industrias modernas de Galicia. - Retrato de Ibáñez e panel explicativo da sorte da 1ª fábrica de Sargadelos. - Ilustración do comercio colonial, do porto da Coruña na época e/ou retrato dalgún comerciante galego principal. - Selección de moedas de Felipe V, Carlos III e Carlos IV (MPG).
UE5. A Ilustración en Galicia: o pensamento ilustrado e as súas variantes. As institucións: as SEAP de Santiago e Lugo, a Academia de Agricultura e o Consulado da Coruña. A reforma da Universidade. As principais figuras: Feijóo (?), Sarmiento, Cornide, Castro, Somoza de Monsoiu, Pedro Antonio Sánchez, Lucas Labrada. O protogaleguismo de Fr. Martín Sarmiento e do Cura de Fruime	- Retrato de Carlos III de Ferro Requeixo (MPG) - Foto da nova sede da Universidade antes da reforma de principios do s.XX. Escudo da Universidade reformada. - Breves textos coas ideas básicas dos ilustrados acompañado dos seus retratos. - Retrato de Lucas Labrada, portada da <i>Descripción económica do Reyno de Galicia</i> e algunhas frases significativas. - Retrato do Padre Sarmiento e selección de frases en defensa de Galicia e o galego. - Libros e folletos, orixinais ou facsímiles, dos ilustrados galegos
UE6. As artes: esplendor barroco, influencias francesas e introdución do neoclasicismo.	- Purísima, imaxe de mafil (MPG). - Fotos de edificios do barroco de placas (Santa Clara de Santiago). - Fotos de edificios de influencia francesa (Casa da Aduana da Coruña, Pazo de Raxoi en Santiago) - Fotos de edificios neoclásicos (fachada da Acibechería da catedral e a de San Francisco en Santiago). - Cadeiras de brazos e canapés rococós, consolas rococós, arca metálica pintada, cadeiras de rexedores de Santiago (MPG).

MÓDULO EXPOSITIVO Nº 6 <i>Da revolución liberal á Ditadura</i>	
Superficie aproximada: 240 m²	
CONTIDOS	POSIBLES ELEMENTOS A EXPOÑER
UT1. A ruptura co Antigo Réxime (1808-1839) UE1. A guerra do francés. Feitos e datas fundamentais da guerra en Galicia. A reacción á invasión nos diferentes sectores sociais. As alarmas. Os afrancesados. As Xuntas de Goberno de Galicia. UE2. Absolutistas <i>versus</i> liberais. O nacemento do liberalismo e a articulación do absolutismo. A primeira prensa galega. O pronunciamento de Porlier na Coruña (1815). Protagonismo de Galicia (A Coruña) no pronunciamento de Riego de 1820. As Sociedades Patrióticas en Galicia no Trienio Liberal. Os Cen Mil Fillos de San Luis e a represión absolutista na década ominosa. O carlismo galego UE3. A primeira Desamortización en Galicia e as súas consecuencias socioeconómicas (pervivencia do foro) e políticas (reforzamento do	- Panel explicativo e coa cronoloxía básica 1808-1839 - Mapa da guerra en Galicia con ilustracións das batallas de Elviña, Ponte-Sampaio e Vigo. - Retratos de persoeiros destacados da guerra, tanto do bando liberal como do absolutista. - Bandos autoridade militar/Xunta de Galicia. - Retrato de Fernando VII (MPG) - Retratos de figuras galegas do primeiro liberalismo e do absolutismo. - Reproduccións portadas libros/primeiras planas de periódicos absolutistas e liberais. - Algún panfleto en galego contra o francés - Retrato de Porlier e ilustración sobre o seu pronunciamento e execución. - Posible ilustración ou obxecto dalgunha Sociedade Patriótica en Galicia. - Bombos para sorteo de mozos de 1821 (MPG) - Panfletos carlistas e liberais. - Gravado carlista sobre Espartero, 1845 (MPG). - Retratos de xefes carlistas e liberais. - Panel ilustrado: explicación das peculiaridades da Desamortización de Mendizábal en Galicia e as súas consecuencias: expropiación da Igrexa e

absolutismo/carlismo na Igrexa e en parte da fidalguía). UE4. A destrución da identidade político-administrativa do Reino de Galicia mediante a súa fragmentación en catro provincias coa reforma de Javier de Burgos.	pervivencia do foro e do dominio da fidalguía. - Foros da casa Moalde en Silleda, 1887 (MPG). - Moble neoclásico de pazo (MPG). - Pronunciamentos antiliberais da Igrexa galega. - Mapas do Reino de Galicia no Antigo Réxime e da Galicia dividida en catro provincias. - Facsímile de libro de actas da primeira Deputación de Galicia
UT2. Liberalismo clientelar e subdesenvolvemento (1840-1906) UE1. O atraso económico con algunhas excepcións. O estancamento agrario, agás as exportacións de gando. A crise agraria finisecular. A desindustrialización: devalo da industria rural doméstica e das ferrerías e atrofia da industria artesanal urbana. As excepcións: o complexo salazón-conserva e industrias conexas nas Rías Baixas; Sargadelos; as curtidurías. O atraso nas comunicacións e as súas consecuencias. O caso do ferrocarril. O lento crecemento das cidades. A eliminación de cercas. UE2. A evolución da sociedade na cidade e no campo. A demografía. As crises: famas e pestes. Burguesías e fidalguía: presenza á fronte da banca, das grandes empresas, á cabeza da política, da Igrexa e das forzas armadas. As clases medias: comerciantes, pequenos empresarios e profesionais liberais. As clases populares: artesáns, obreiros e criados urbanos. Os labregos. Os marxinados. Os novos espazos de sociabilidade urbana: casinos, ateneos, círculos, teatros.	- Gráfico con cifras de produción agraria e exportacións de gando - Ilustracións sobre a vida dos campesiños no século XIX (p. ex., de <i>La Ilustración Gallega y Asturiana</i>). - Selección de cerámicas de Sargadelos (MPG). - Dous picheis (MPG). - Ilustracións/maquetas/obxectos do complexo industrial que se consolida arredor da conserva, nomeadamente na Ría de Vigo. - Reclamación ás Cortes dos industriais da pesca e salazón contra o estanco do sal, ca. 1900 (MPG). - Gravado <i>La pesca de la sardina</i> de A. Carretero (MPG). - Mapas do crecemento da rede ferroviaria española no século XIX salientando primeiro o deserto galego e despois a súa serodia incorporación. - Panos de seda litografiados con motivo da inauguración do ferrocarril (MPG) - Poesía de Curros á chegada do tren con ilustración da época. - Vistas de cidades a mediados do século XIX. Datos sobre a evolución das súas poboacións. - Gráfico coa evolución demográfico e algunhas ilustracións. - Noticias da fame de 1853 e das epidemias de cólera. - Documentos municipais de Porto do Son sobre a epidemia de cólera de 1885-1886 (MPG). - Diagrama ilustrado ou similar mostrando dun modo atractivo a pirámide social. - Vestimentas das diferentes clases sociais (MPG). - 2 retratos da burguesía e de Manuel Pérez Sáenz (pai de Olimpio Pérez, banqueiro) todos de Fierros (MPG). - Cama alfonsina (MPG). - Ilustracións da época (fotos ou debuxos) de artesáns, obreiros. Obxectos de

UE3. Os conflitos sociais. Quintas e “trabucos” O nacemento do movemento obreiro: das mutuas e sociedades de resistencia aos pimeiros sindicatos e partidos. UE4. A emigración como saída. A emigración temporeira a Castela. A emigración definitiva, nomeadamente a América. A gran vaga migratoria de 1880-1920. A Galicia de alén mar: asociacionismo, prensa e centros galegos. UE5. A política: o dominio do liberalismo clientelar. Unha dinámica política totalmente dependente da española. A sucesión conflitiva de sistemas políticos, normalmente vía pronunciamento ou revolución: final da rexencia de María Cristina, rexencia de Espartero, Isabel II (1843-1868), Constitución de 1845, Vicalvarada e bienio progresista (1854-1856), Gloriosa de 1868, Constitución de 1869, Amadeo I, I República (1873-74), Restauración de Alfonso XII (1874-1885), Constitución de 1876,	oficios urbanos. - Litografías cos traxes provinciais e de campesiño con coroa (MPG). - Gravado da Romaría de San Cosme (MPG). - Fotos dalgún teatro (p. ex. do Principal de Santiago) ou casino da época. Folletos e carteis conexos. - Texto: A carga do servizo militar para as familias das clases populares. Datos de prófugos e desertores + Cantigas en contra. - Bombos para o sorteo dos mozos (MPG). - Chamamento aos mozos de reemplazo de Porto do Son, 1885 (MPG). - Carabinas con baioneta e pistola (MPG). - Noticias/ilustracións de protestas contra o reparto caciquil do imposto de consumos. - Reprodución de portadas da primeira prensa obreira en Galicia + noticias de folgas + información sobre as primeiras organizacións obreiras de Galicia. - Gráfico coa evolución da emigración + fotos + obxectos relacionados. - Poesías de Rosalía de Castro sobre a emigración. - Fotos dos Centros Galegos de La Habana y Buenos Aires. - Primeiras planas de periódicos galegos na emigración (MPG). - Panel explicativo con cronoloxía e ilustrado. - Retratos de Isabel II e María Cristina de Habsburgo (MPG) ¿?? - Bandeira do Batallón da Garda Nacional de Santiago (MPG). - Primeiras planas dos periódicos máis importantes das diferentes tendencias política na Galicia do s. XIX. - Retratos de persoeiros galegos moderados, progresistas e demócratas da época isabelina; de republicanos, liberais e conservadores na Restauración. - Manifestos das xuntas revolucionarias de 1868. Algunha ilustración de época. - Ilustración de época da insurrección cantonal de Ferrol de 1872. - Selección de moedas de Isabel II, I República e Alfonso XII (MPG) - Ilustración da pirámide caciquil e das súas prácticas (debuxos de Castelao e Bagaría ampliados, algunha noticia de prensa sobre pucheirazos ou coaccións,
---	---

rexencia de María Cristina de Habsburgo (1885-1903). O funcionamento real do sistema: clientelismo sistémico + fraude electoral. Alternancia violenta no período isabelino. Turno pacífico na Restauración. Os actores políticos: carlistas/traditionalistas, moderados, progresistas, demócratas/republicanos. UE6. A alta cultura: literatura e publicística, ciencias, arquitectura e artes plásticas.	audios de pasaxes literarios sobre o asunto como algúns de Los Pazos de Ulloa da Pardo Bazán). - Portada moi ampliada da Constitución para un Estado Galego de 1887 con algúns fragmentos do texto e retrato dalgún dos seus redactores. - Retratos, breves reseñas biográficas, libros e/ou obxectos de: Juana de Vega, Concepción Arenal, Emilia Pardo Bazán, Nicomedes Pastor Díaz, Antonio Casares, Joaquín Díaz de Rábago y Manuel Colmeiro. - Algúns cadros de pintores galegos do s. XIX (MPG).
UT3. O inicio da diferenciación política de Galicia: o galeguismo (1840-1916) UE1.O nacemento do galeguismo político (1840-1846): ideoloxía, base social, prensa, acción política. O pronunciamento progresista/provincialista de Miguel Solís (2-26 abril 1846) UE2. Provincialismo e Rexurdimento. Os Xogos Frorais. O segundo provincialismo. Ensaio, prensa, historiografía. O celtismo e o discurso fundamentador da nación galega U3. O rexionalismo.	- Panel con cronoloxía, persoeiros, portadas e feitos do galeguismo 1840-1906. - Retratos Antolín Faraldo, A. Neira de Mosquera ou Pío Rodríguez Terrazo. - Facsímiles de <i>El Recreo Compostelano</i> e <i>El Porvenir</i>. - Algunha ilustración do levantamento de Miguel Solís e retrato deste. - Foto do monumento conmemorativo dos fusilamentos de Carral. - Foto do claustro de San Agostiño, sede do Liceo de la Juventud. - Ilustración dos primeiros Xogos Frorais (1861). Facsímile do <i>Álbum de la Caridad</i>. - Retratos de Juan Manuel Pintos, Francisco Añón e Rosalía de Castro. Exemplares ou facsímiles de <i>Álbum de la Caridad</i>, <i>La Gaita Gallega</i>, <i>Cantares Gallegos</i> e <i>Follas Novas</i>. - Ilustración do Banquete de Conxo (1856), retrato de Aurelio Aguirre e breves fragmentos dos brindes poéticos de este e de Eduardo Pondal. - Poesías de Rosalía sobre Galicia e Castela/España. - Portadas das <i>Historias de Galicia</i> de Vereá i Aguiar, Manuel Murguía e Benito Vicetto. Portadas das súas <i>Historias</i>. Fragmentos a gran formato de Manuel Murguía nos que afirma a orixe celta dos galegos e define Galicia como nacionalidade. - Primeiras planas de <i>La Oliva</i> e <i>El Clamor de Galicia</i>. Exemplar ou facsímile de <i>La Ilustración Gallega y Asturiana</i>. - Retratos de Manuel Murguía e de Alfredo Brañas. Orixinais ou facsímiles de

Discurso e publicística. A Asociación Regionalista Gallega (1890-1893). Os Xogos Frorais de Tui (1891). O conflito da Capitanía Xeral da Coruña (1893). A Liga Gallega da Coruña (1897-1906) e a Liga Gallega de Santiago (1898-1900). A Real Academia Galega (1906)	<i>El regionalismo gallego</i> de Murguía e <i>El regionalismo</i> de Alfredo Brañas, acompañadas de frases en gran relieve que resuman la doctrina de ambos. - Ilustracións relativas á Asociación Regionalista Gallega e a Liga Gallega da Cruña. Exemplares ou facsímiles de <i>La Patria Gallega e Revista Gallega</i>. - Retratos de Eduardo Pondal, Valentín Lamas Carvajal e Manuel Curros Enríquez. Exemplares ou portadas de <i>Queixumes dos Pinos</i>, <i>Catecismo do labrego e Aires da Miña Terra</i>. - Ilustración relacionada cos Xogos Frorais de 1891 en Tui, os primeiros íntegramente en galego.. Ilustración relacionada co traslado dos restos de Rosalía a Santiago e/ou do seu panteón en Bonaval. - Ilustración/noticia relacionada co conflito da Capitanía Xeral da Coruña (1893). - Programa da velada literaria organizada pola Liga Gallega de Santiago no Teatro Principal en honor de Juan Montes, 1899 (MPG). - Bandeira galega. - Audio co Himno Galego. - Noticia sobre fundación da Real Academia Galega - Algún debuxo ou acuarela de Alexandra Murguía (MPG). - Gravado <i>El gallego</i> de Balaca (MPG).
UT4. Unha modernización insuficiente (1907-1936) UE1. Principio de cambios cualitativos na economía, que diminúen algo o atraso relativo pero non o superan. Consecuencia: continúa a emigración masiva a América (até a crise do 29), a outras zonas de España e do campo á cidade. A Exposición Regional de 1909 como indicio. UE2. O sector primario. O acceso da maioría dos campesiños á propiedade plena das terras por redención dos foros. O papel das remesas dos emigrantes. A superación da crise agraria finisecular e a modernización	- Gráfico(s) con datos comparados de crecemento económico e da poboación (Galicia/España), e de evolución da distribución por sectores da poboación activa, da emigración, das taxas de analfabetismo e da mortalidade total e infantil. - Fotos, ilustracións e obxectos relacionados coa emigración nestes anos. - Fotos da Exposición Regional de 1909. - Material vario da Exposición de 1909 (MPG). - Selección de maquinaria agrícola da época (MPG). - Fotos/carteis de nova maquinaria agrícola, feiras e concursos de gando. - Ilustracións da Granxa Experimental da Coruña e da Misión Biolóxica de

parcial da agricultura. O movemento cooperativista, os progresos técnicos na agricultura e na gandería, os centros de investigación, e os avances na comercialización (feiras, concursos, comunicacións). UE3. Algúns progresos na industria. O complexo industrial centrado na Ría de Vigo: conserveiras, construción naval e industrias auxiliares. O polo de Ferrol. Outras industrias pequenas e medianas dispersas: hidroeléctricas, fábricas de gas e luz, etc. UE4. O desenvolvemento urbano e os servizos. Crecemento das cidades e novos barrios. Novos equipamentos urbanos (pavimentación, iluminación pública, tranvías, parques, cines, hoteis modernos, primeiros grandes almacéns, teléfonos). A nova arquitectura: modernismo, art déco e racionalismo. UE5. Os cambios sociais. A educación: lento crecemento da rede de centros, nomeadamente en primaria. As escolas financiadas pola emigración. Evolución das taxas de alfabetización. A eclosión da prensa, especialmente da vilega, ao compás da nova política de masas e dos novos movementos sociais; as revistas ilustradas “de sociedade”, as culturais e as científicas; o nacemento da prensa deportiva. A irrupción na sociedade urbana dos radicais cambios de costumes que se dan no mundo occidental no período de entreguerras: novos consumos, publicidade, modos de vestir en homes e mulleres, bailes e modas, tipos de lecer (cine). O comezo de incorporación das mulleres de clase media ao mundo laboral (mestras, funcionarias auxiliares, secretarias, telefonistas, dependentas, etc).	Galicia. - Fotos de Cruz Gallástegui y Juan Rof Codina - Breve texto de R. Villares sobre o papel das remesas na redención dos foros. - Fragmentos da Lei de Redención dos Foros de 1926. - <i>La aldea gallega</i> de Nicolás Tenorio. - Fotos de época de fábricas de conservas, asteleiros de Vigo e Ferrol, fábricas de gas/luz. - Motor de barco a vapor (MPG) - Maqueta de galeón (embarcación de cabotaxe), 1927. (MPG) - Pedras litográficas e material de La Artística de Vigo (maquinaria, reloxos de fichar) (MPG). - Contador de luz eléctrica (MPG). - Máquina de coser (MPG). - Publicidade de produtos industriais. - Retrato de Marcelino de la Peña (Corredoyra, 1916) (MPG). - Fotos de tranvías (Vigo), rúas da época pavimentadas (Santiago) e iluminadas, circulación de automóbiles, centraliñas telefónicas e teléfonos, novos hoteis, primeiros cines, etc. - Maquetas de tranvías e teléfono da época. - Fotos de edificios modernistas, art déco e racionalistas. - Acción da compañía do tranvía Mondariz-Vigo, 1915 (MPG). - Datos sobre alfabetización. - Fotos de escolas rurais financiadas pola emigración. - Cadro <i>Primeiras letras</i>, de González del Blanco, 1929 (MPG). - Retrato de fidalgo na solaina do seu pazo (MPG). - Estadísticas de prensa. Mapa de número de cabeceiras en cidades e vilas. Selección de primeiras planas de xornais e revistas (MPG). - Ilustracións das novas modas e os novos costumes de mulleres e homes. Caricaturas relacionadas. - Exemplos de publicidade indicativa dos novos grafismos e os novos consumos (p. ex. a de Camilo Díaz na que un automóbil fai fuxir asustada á Santa Compañía). - Ilustración das novas profesións ás que se incorpora a muller. - Gramófono, radios, proxector de cine (MPG).
---	---

UT5. As crises da Restauración e a primeira Ditadura UE1. Liberais e conservadores en Galicia na segunda etapa da Restauración. Continuación do clientelismo sistémico e devalo gradual da hexemonía política do <i>turnismo</i>. UE2. Un asalto frustrado ao sistema: Solidaridad Gallega (1907-1909). As Asembleas Agrarias de Monforte e o seu programa reformista. UE3. O agrarismo. Diferentes tendencias e peso relativo: Unión Campesina, Directorio Antiforista de Teis, agrarismo solidario, agrarismo socialcatólico, Liga de Acción Gallega, Federación Regional (Basilio Álvarez). Reivindicacións e actuacións. A dura represión das reivindicacións labregas: Oseira, Nebra, Sofán, Guillarei. UE4. O movemento obreiro en Galicia. Anarquistas e socialistas. Os sindicatos católicos. Implantación e crecemento. Figuras e accións principais. A folga xeral de 1917. UE5. A Ditadura de Primo de Rivera (1923-1929) en Galicia: recomposición do clientelismo, retroceso do agrarismo (lei de Redención Foral), limitacións á prensa e aos partidos políticos, represión do movemento obreiro.	- Ilustracións (fotos, caricaturas) do caciquismo e retratos dos principais persoeiros liberais e conservadores. Primeiras planas dos periódicos afíns. - Datos sobre o reparto de deputados nas eleccións do período. Ilustración de Solidaridad Gallega: correntes, manifestos, periódicos, candidaturas e fracaso electoral. No seu ronsel: éxito das súas candidaturas municipais en parte de Galicia e conflictividade conseguinte. - Programa das Asembleas Agrarias de Monforte. (MPG) - Diagrama coas diferentes correntes e organizacións agraristas e a súa cronoloxía, acompañado das súas principais reivindicacións e ilustrada con retratos ou caricaturas dos seus líderes. - Folletos, documentos e publicacións. Fotos de mítins agraristas. - Noticias e ilustración da dura represión das reivindicacións labregas, mortos incluídos: Oseira (1909), Nebra (1916), Sofán, Guillarei (1922). - Portadas de voceiros anarquistas e socialistas, folletos e documentos. Fotos dos seus líderes. Mapa/diagrama sobre su implantación e crecemento. Noticias de folgas. - Noticias da folga xeral de 1917 en Galicia. - Bandeira do sindicato católico de obreiras de Santiago (MPG). - Breve texto sobre a significación da Ditadura de Primo en Galicia. Ilustración da renovación radical de concellos e deputacións. - Documentos sobre o intento fallido de dotar a Galicia dunha Mancomunidad. Retrato de José Calvo Sotelo.

UE6. A transición da “Dictablanda” de Berenguer (1930-31). Principio da transformación do mapa político galego na antesala da República. A fundación da ORGA. O pacto de Lestrove (recomposición do republicanismo galego) e o Compromiso de Barrantes (pacto transversal preparatorio da República).	- Manifesto fundacional da ORGA. (MPG). Retrato de Santiago Casares Quiroga. - Noticia do Pacto de Lestrove (con posibles fotos e/ou retratos) - Noticia do Compromiso de Barrantes (con posibles fotos e/ou retratos)
UT6. O primeiro nacionalismo galego. UE1. Do rexionalismo ao nacionalismo. As primeiras Irmandades da Fala. As eleccións xerais de febreiro de 1918 en alianza coa Lliga de F. Cambó. A I Asemblea Nacionalista (Lugo, 1918). UE2. Ideoloxía e programas. A afirmación de Galicia como nación. A defensa da identidade galega. Democratización, galeguización e descentralización radical do sistema político. Reformismo socioeconómico. UE3. A traxectoria política. A prensa nacionalista. Entre a participación e o abstencionismo. Da unidade á división: a Irmandade Nazonalista Galega. Os intentos fallidos de dirixir politicamente o agrarismo. Desorganización durante a Ditadura e reactivación en 1930-1931.	- Noticia e manifesto da fundación da primeira Irmandade da Fala (Coruña, 18 de maio 1916) e da segunda en Santiago (28 maio 1916). - Mapa/ diagrama das Irmandades e grupos afíns, incluídas as da emigración (1916-1931). - Noticia da alianza coa Lliga Regionalista de F. Cambó para as eleccións de febreiro de 1918. E do seu fracaso. Panfletos da candidatura de Lois Porteiro en Celanova e de Antón Losada Diéguez na Estrada. (MPG) - Fotos/retratos de Antonio e Ramón Villar Ponte, Lois Porteiro, Antón Losada Diéguez, Lois Peña Novo, Vicente Risco e Joan V. Viqueira. - Frases breves e a gran formato coa definición da nación galega e cos puntos principais do programa nacionalista. - Manifesto da I Asemblea Nacionalista (Lugo, novembro 1918) (MPG) + Acta manuscrita da Asemblea de Lugo (MPG). - Exemplares de <i>Nacionalismo Gallego. Nuestra afirmación regional</i>, de A.Villar Ponte, <i>Teoría do nacionalismo galego</i> de Vicente Risco, <i>Doctrina Nazonalista</i> de R. Villar Ponte e <i>La Mancomunidad Gallega</i> de Luis Peña Novo (MPG). - Exemplares dos periódicos <i>A Nosa Terra</i>, <i>Galicia</i>, <i>Rexurdimento</i>, <i>Céltiga</i> (MPG). - Selección de panfletos das IF (MPG) - Foto da IV Asemblea (Monforte, 1922) con breve texto explicando a escisión da que nace a Irmandade Nazonalista Galega. (MPG) - Folletos e propaganda electoral (abstencionista) da ING (1922-1923). (MPG). - Mapa dos grupos nacionalistas locais que reaparecen entre enero de 1930 e abril de 1931. - Panfleto do Grupo Autonomista Galego de Vigo (MPG) e foto de Valentín Paz Andrade.

UE4. A alta cultura. O Segundo Rexurdimento. A Xeración Nós e todo o que xira ao seu redor: literatura, ensaio, música, teatro, publicística, viñetas, pintura, escultura, escenografía, etc. O Seminario de Estudos Galegos. Literatura e publicística en estelán	- Noticia do mítin no García Barbón e banquete da Barxa en Vigo o 25-VII-1930. (MPG) - Exemplares da revista <i>Nós</i> e reprodución ampliada da súa portada.(MPG) - Ilustracións do Seminario de Estudos Galegos e exemplares das súas publicacións (MPG) - O ensaio: exemplares de <i>El problema político de Galicia</i> (Vicente Risco), <i>Ensayo histórico de la cultura gallega</i> e <i>Geografía de Galicia</i> (Otero Pedrayo), <i>Historia sintética de Galicia</i> (Ramón Villar Ponte), etc. (MPG). - Esculturas: retrato de Mireia Dieste por Eiroa e O Tesouro por Asorey (MPG) - Debuxos/gravados de Castelao e Álvaro Cebreiro (MPG). - Cadro de Camilo Díaz Baliño (MPG). - Manifesto <i>Máis Alá</i> (MPG) - A vangarda galega: cadros ou reproducións ou gravados de Carlos Maside, Manuel Colmeiro, Laxeiro, Luis Seoane (algúns poden ir en etapas posteriores). - Folletos publicitarios das editoriais nacionalistas (Lar, Nós) e exemplares das principais obras de ficción (MPG) - Carteis, fotos e obxectos de corais vinculadas ás Irmandades. - Retratos e obras de Ramón María del Valle Inclán, Wenceslao Fernández Flórez, Julio Camba e outros. Exemplar ou portada da revista <i>Alfar</i>.
UT7. República e autonomía UE1. Galicia e o nacemento da República. As eleccións municipais de 12 de abril de 1931 e a proclamación da república en Galicia. Presencia galega no Goberno provisional. As eleccións a Cortes Constituíntes. Caracteres básicos da democracia republicana. A autonomía no Estado Integral.	- Planas de periódicos cos resultados das eleccións municipais. - Bandeira republicana. Fotos de manifestacións polo advenimento da República, - Resultados das eleccións de 28-6-1931 en Galicia e fotos dos principais líderes. - Exemplar ou facsímil da Constitución de 1931. Panel con letras en gran formato que recolla os artigos máis definitorios do sistema político, dos avances sociais e do novo réxime de autonomía.

UE2. A dinámica sociopolítica. O mapa político galego e a súa evolución. Partidos, sindicatos e líderes: a extrema esquerda (comunistas do PCE e anarquistas da CNT e a FAI), a esquerda (PSOE, UGT), o centro-esquerda (PRG, AR, PRRS, UR, IR, PG), o centro (PC), a dereita (URD-CEDA, PRC) e a extrema dereita (RE, FE). Cambios dos seus pesos relativos a través das eleccións de 1933 e 1936. Os ecos da revolución de fallida de outubro de 1934. A conflitividade social: a folga de Vigo e outras folgas. UE3. O feito diferencial: o nacionalismo. O Partido Galeguista: programa, estrutura, implantación, tensións internas e actuacións. A evolución do centro á esquerda. Outros grupos menores. UE4. O proceso autonómico. Asemblea da Coruña (4 de xuño 1931), asembleas de Santiago (1932), bloqueo, referendun de 28 de xuño de 1936. Actitudes respecto da autonomía. Caracteres do Estatuto de 1936.	- Panel co mapa político da Galicia da II República. Retratos dos principais líderes. - Panel cos resultados das eleccións de novembro de 1933 e febreiro de 1936. - Noticias na prensa galega sobre os sucesos de outubro de 1934 e a represión posterior. - Noticias sobre conflitos sociais, nomeadamente a folga de Vigo. - Fotos dos deputados nacionalistas no Congreso: Alfonso Castelao, Ramón Otero Pedrayo, Antón Villar Ponte, Ramón Suárez Picallo e Antón Alonso Ríos. - Noticia da fundación do Partido Galeguista. Exemplar do seu programa. (MPG) - Pronunciamentos do PG en <i>A Nosa Terra</i> ou en panfletos esixindo a autonomía de Galicia (MPG). - Retrato de Alexandre Bóveda. - A pugna esquerda-dereita: manifestos da Dereita Galeguista de Pontevedra (1935) e da Dereita Galeguista (1936) xustificando as súas escisións pola deriva á esquerda do PG e a súa entrada no Frente Popular. Respostas dende o PG. (MPG). - Noticia de Vangarda Nazionalista Galega de Álvaro das Casas e de Unión Socialista Galega de Xan Xesús González. - Selección de libros e publicacións nacionalistas durante a II República (MPG). - Breve texto descriptivo do conxunto do proceso. - Noticia da Asemblea de 4 de xuño en Coruña. Exemplar do proxecto de Estatuto elaborado polo Seminario de Estudos Galegos (MPG). - Noticia da asemblea de forzas vivas promovida polo Concello de Santiago (xullo 1932) e das súas conclusións. Foto do Paraninfo da Universidade. Retrato de Enrique Rajoy Leloup. - Noticia de posturas a favor e en contra da autonomía durante o período de exposición pública do anteproxecto por parte de partidos, sindicatos, cámaras de comercio e concellos. - Noticia da Asemblea de Municipios (decembro de 1932) que aprobou o proxecto de Estatuto. Foto da Facultade de medicina de Santiago. - Ilustración mediante prensa, manifestos e caricaturas da conxelación do proceso autonómico polo goberno central e da posterior represión do nacionalismo por parte do goberno de dereitas con desterro de Castelao a
---	---

	Badajoz e de Bóveda a Cádiz. - Reactivación do proceso a partir de febreiro de 1936. A campaña do referendo: carteis e panfletos (MPG). - Resultados do referendo de 28 de xuño de 1936. Exemplar do Estatuto. - Ilustración da entrega do Estatuto pola delegación galega ao Presidente da República e ao Presidente do Congreso.
--	---

MÓDULO EXPOSITIVO Nº 7
Guerra e ditadura (1936-1975)

Superficie aproximada: 60 m²

CONTIDOS	POSIBLES ELEMENTOS A EXPOÑER
UT1. Galicia durante a Guerra Civil UE1. O rápido triunfo da sublevación en Galicia. O apoio das dereitas e da Igrexa. UE2. O exterminio, sen guerra, dos demócratas. Datos de asasiñados, encarcerados, depurados e fuxidos. Principais figuras entre os represaliados. UE3. Galegos pola República fóra de Galicia. Castelao, Lister, Santiago Álvarez.	- Noticias de prensa co triunfo dos sublevados en Galicia. - Foto de Franco cos bispos brazo en alto na porta da catedral de Santiago. - Selección de balas, pistolas e escopeta, e de billetes e moedas franquistas e da República (MPG). - Cifras de executados e paseados en 1936-1939. - Fotos dos cargos civís e militares e de dirixentes políticos condenados a morte ou paseados. - Insignida Guardia Cívica de Vigo (MPG) + retrato dalgún represor destacado (por exemplo Víctor Lis Quibén). - Selección de debuxos de Castelao denunciando a represión. - Fotos de Enrique Lister, Santiago Álvarez e o Quinto Regimiento. - Portadas e algunhas láminas de <i>Atila en Galicia</i>, <i>Galicia Mártir</i> e <i>Milicianos</i> de Castelao. - Portada de <i>Nueva Galicia</i>. - Algunha foto de Castelao na URSS, Cuba ou Estados Unidos.
UT2. A posguerra UE1. A represión. En Galicia, todo prohibido menos a exaltación da ditadura e da moral nacionalcatólica. Nin democracia, nin autonomía, nin siquiera lingua galega. Encarceramentos, depuracións administrativas e censura. UE2. O novo Estado en Galicia. Exército, Falanxe, Sección Femenina,	- Octavilla ampliada: “¡Sé patriota! Habla español”. - Documentos sobre a depuración de Ramón Otero Pedrayo e Antonio Fraguas (MPG)- - Organigrama da ditadura en Galicia cos seus símbolos.

Sindicatos Verticais, corporacións locais e provinciais a dedo. Os agasallos ao ditador: o Pazo de Meirás. UE3. As resistencias fallidas. Os maquis e a clandestinidade política nos primeiros anos. UE4. Os anos da fame: grave retroceso económico, penuria, racionamento e estraperlo. UE5. O exilio. Organizacións e accións dos exiliados galegos, con especial atención ás radicadas no Río da Plata, ao labor de Castelao e ao Consello de Galiza.	- Uniforme de gala de funcionario franquista (MPG). - Fotos e noticias de actos/celebracións do réxime en Galicia. - Fotos do Pazo de Meirás con ou sen os Franco. - Retrato de Isabel García Blanco (Sotomayor, 1946). (MPG) - Cronoloxía e mapa dos maquis até a súa extinción. Fotos e datos biográficos das súas figuras principais. - Noticia dos intentos de reorganización da oposición na clandestinidade e do seu fracaso. - Cartillas de racionamento (MPG). - Datos do retroceso económico até os anos cincuenta. - Fotos da penuria: “gotas de leite”, auxilio social, xente depauperada no campo e na cidade. - Noticias sobre estraperlo e contrabando. - Ilustración das organizacións democráticas galegas no exilio e fotos de actos e mítins. - Foto e composición do Consello de Galiza. - Exemplares de <i>A Nosa Terra</i>, <i>A Fouce</i>, <i>Galeuzca</i> e <i>Sempre en Galiza</i>, con algunhas frases deste último. - Noticia da participación de Castelao no Goberno Giral. - Noticia da aprobación do Estatuto de Autonomía de Galicia na sesión de Cortes celebrada en México en 1945.
UT3. Do retroceso ao crecemento UE1. Recuperación lenta nos cincuenta e desenvolvemento nos sesenta. A evolución dos principais parámetros demográficos e económicos 1950-1975: composición da poboación activa, producións agraria e industrial, etc. Os cambios no sector primario: carne, leite e peixe. A orientación ao mercado.	- Datos da evolución económica. - Foto de labrego traballando con tractor e gráfico da evolución do número de tractores. - Fotos de época relativas á produción de gando e leite. - Foto/maqueta de buque de Pescanova para a pesca de altura. - Maqueta de batea.

Peculiaridades do crecemento industrial e do sector financeiro: protagonismo estatal, clientes políticos e multinacionais. Principais empresas do novo mapa industrial e bancario de Galicia. As infraestruturas. Ferrocarril, encoros, estradas. UE2. O crecemento das cidades e o incremento dos desequilibrios territoriais. O Atila urbanístico e a especulación. UE3. Os cambios sociais. A expansión das clases medias e a irrupción da sociedade de consumo (con moitas limitacións): coches, electrodomésticos, vivenda en propiedade, etc., nunha parte da sociedade. Os primeiros pasos do <i>Welfare State</i>: centros educativos e sanitarios. UE4. As insuficiencias do crecemento: a segunda gran vaga migratoria e os novos destinos preferentes.	- Mapa das principais empresas creadas en Galicia, diferenciando as públicas das privadas. - Fotos de encoros e centrais hidroeléctricas. Retrato de Pedro Barrié de la Maza. - Maqueta do monumento ao conde de Fenosa por Asorey, 1957 (MPG). - Maquetas de coches fabricados na Citroen de Vigo. - Televisor en b/n, transistor, teléfono da época. Foto de inauguración dun teleclub. - Noticia/fotos/mapa do remate da conexión ferroviaria sur (Zamora-Ourense). - Datos sobre o crecemento das cidades alegas e da relación entre poboación urbana e rural. - Fotos aéreas dalgunha(s) cidade(s) nos anos cincuenta e nos setenta. - Fotos dos primeiros setenta dalgúns barrios novos. - Exemplos de arquitectura neobarroca, tardo-racionalista e do posterior rexurdir do movemento moderno. - Fotos de uso e/ou anuncios de coches (o 600), televisións, electrodomésticos e outros produtos de uso masivo. - Datos sobre acceso masivo á vivenda en propiedade. - As novas modas e costumes: eles con melena e barba, elas con minifalda (se é posible, maniqués así caracterizados). Rock, pop e discotecas. - Datos e fotos do incremento de centros, alumnos e profesores en todos niveis educativos, así como da construción de hospitais. - Gráficos e mapas sobre número de emigrantes e destinos da segunda gran migración (1950-1975), así como evolución demográfica do que queda en Galicia. - Fotos complementarias.
UT4. A reactivación da oposición no tardofranquismo UE1. O movemento obreiro. O nacemento dun novo movemento obreiro nos primeiros anos sesenta: CCOO e PCE/PCG. Crecemento e radicalización: os mortos de Ferrol e a folga xeral de Vigo de 1972. Algunhas faíscas no campo: Castrelo de Miño.	- Panel: Organizacións políticas e sindicais da oposición galega 1962-1975. Cronoloxía. - Folletos clandestinos e documentos de CCOO e PCG. - Noticia da resistencia contra o encoro de Castrelo do Miño. Audio coa canción de Miro Casabella. - Noticias e fotos dos sucesos de Ferrol e da folga xeral de Vigo de 1972. Fotos de Amador Rey e Daniel Niebla.

UE2. O movemento universitario a partir de 1968.	- Noticias e fotos dos sucesos de 1968 na Universidade de Santiago. - Multicopista “vietnamita” de ERGA (Estudiantes Revolucionarios Galegos). (MPG). - Selección de panfletos clandestinos das organizacións operantes na Universidade. - Fotos de manifestacións - Voces Ceibes: fotos dos seus integrantes e dalgunha actuación. Programas e carteis. Posible audio con cancións.
UE3, O nacionalismo. A renuncia do piñeirismo e a deriva cultural. Renacemento do nacionalismo con mutación ideolóxica: PSG e UPG. A vía paralegal: as asociación culturais.	- Retratos de Domingos García Sabell e Ramón Piñeiro con frases deste último nas que xustifica a renuncia a acción do nacionalismo e o xiro cultural. - Noticia da creación de Editorial Galaxia en 1950. Foto do seu grupo promotor. Selección de publicacións, incluída a <i>Revista de Economía de Galicia e Grial</i>. (MPG). - Noticia da fundación do Partidos Socialista Galego (1963) e da Unión do Pobo Galego (1963/64). Caracterización ideolóxica, símbolos e documentos (MPG). - Carteis, fotos e materiais das asociacións culturais: O Facho en Coruña, O Galo en Santiago, a AC de Vigo, etc.

MÓDULO EXPOSITIVO Nº 8
Democracia e autonomía

Superficie aproximada: 75 m²

CONTIDOS	POSIBLES ELEMENTOS A EXPOÑER
UT1. A transición en Galicia UE1. Ruptura versus reforma. O mapa político galego entre a morte de Franco e as eleccións de 15 xuño 1977. UE2. O nacemento da democracia. As primeiras eleccións democráticas e o proceso constituínte en Galicia. A recomposición do mapa político galego. A autonomía na Constitución de 1978. UE3. O proceso autonómico. A preautonomía. A Comisión dos 16. O Estatuto da aldraxe. O pacto final. O Estatuto de 1980. As primeiras eleccións autonómicas. Parlamento e Xunta resultante	Vídeo: resumo da serie de TVE-G <i>A transición en Galicia</i>. - Texto explicativo das tres opcións á morte de Franco: continuismo, ruptura e reforma pactada. Triunfo final da terceira, chamada Transición, logo da aprobación da Lei da Reforma Política. - Panel: partidos e plataformas en Galicia entre a morte de Franco e as eleccións de 15 de xuño de 1977. Logos e líderes. - A alternativa fallida do nacionalismo. Puntos principais das <i>Bases Constitucionais</i>. Portadas de <i>Terra e Tempo</i> e <i>Galicia Socialista</i> + panfletos (MPG). - Selección de propaganda electoral de xuño de 1977 + urna. - Fotos das manifestacións en cidades galegas o 4 de decembro de 1977 esixindo autonomía. Algúns panfletos. - Resultados das eleccións e do referendun da Constitución en Galicia. Fotos da campaña do referendun. Panfletos a favor e en contra. - Exemplar da Constitución de 1978 e texto dalgúns artigos referentes a autonomía salientando que Galicia, como Cataluña e País Vasco, pode acceder a unha autonomía de primeira por unha vía semiautomática. - Foto da asemblea de parlamentarios galegos no Pazo de Xelmírez. - Noticia da concesión da preautonomía a Galicia en marzo de 1978 e da súa constitución. Foto de Antonio Rosón, primeiro presidente. - Noticia e foto da Comisión dos 16. Libro de Manoel Reimóndez. Algúns artigos do proxecto de Estatuto elaborado. - Noticia e fotos sobre a drástica rebaixa imposta ao Estatuto galego pola UCD central no Congreso dos deputados. - Noticias e fotos de manifestacións, panfletos e pronunciamentos en contra do

	“Estatuto da aldraxe”. - Fotos de Adolfo Suárez en Galicia no verán de 1980 e do Pacto do Hostal que desbloqueou o proceso. - Fotos, pronunciamentos e panfletos na campaña do referendo. Resultado. Exemplar do Estatuto de 1980 - Fotos, carteis e panfletos da campaña das primeiras eleccións autonómicas. Fraga: “galego coma ti”. Resultados: primeira derrota da UCD. - Foto da constitución do primeiro Parlamento galego da historia no Pazo de Xelmírez.
UT2. As transformacións económicas. UE1. Evolución dos principais parámetros macroeconómicos e da composición da poboación activa. UE2. Cambios e problemas no sector primario. Crecemento, problemas de competitividade e adaptación nos sectores lácteo e cárnico. Os reaxustes na pesca pola entrada na UE e o problema dos caladoiros. Os novos sectores emerxentes con especial atención á viticultura. UE3. Luces e sombras na evolución da industria. A reconversión naval. As novas industrias e a sorte das vellas.	- Texto: incidencia, nuns casos positiva, noutros negativa, da autonomía, da entrada na Unión Europea e da globalización na dinámica económica galega. - Gráfico: evolución dos principais parámetros macroeconómicos, da composición da poboación activa e da converxencia coas medias españolas e europeas. - Texto sintético sobre avances e problemas. - Selección de envases de produtos lácteos e cárnicos, de conservas e conxelados do mar e de viños. - Fotos de explotacións agrarias arcaicas e modernas, de viñas e adegas tecnificadas. - Maqueta de buque conxelador, foto de Pescanova e mapamundi cos caladoiros onde traballan os barcos galegos. - Panfletos referidos a reivindicacións do sector. - Noticias, datos, fotos e panfletos sobre a reconversión naval dos anos oitenta e as reaccións que provocou, especialmente en Ferrol. - Maqueta de aeroxenerador. Foto de parque eólico. - Antenas de Televés. - Maquetas de vehículos especiais (Urovesa), autobuses (Castrosúa) e modelos

UE4. O sector servizos. A concentración do comercio. Auxe e caída da banca propia. A irrupción das novas tecnoloxías. UE5. O desenvolvemento de infraestruturas e equipamentos: autoestradas e autovías, portos, aeroportos, centros de ensino, hospitais, museos e auditorios.	de coches recentes fabricados en Vigo. - Selección de modelos das marcas galegas (Zara, Adolfo Domínguez, Roberto Verino, etc). Foto das instalacións de Inditex en Arteixo. Foto de Amancio Ortega. - Publicidade/fotos de grandes almacéns/hipermercados. - Noticias das absorcións/desaparición da Banca Simeón, Banco Gallego, Banca Etchevarría, Banco Pastor e todas as caixas galegas menos a Caixa Rural. Fotos dalgunhas das súas sedes. - PCs, tabletas e móbiles. Fotos ilustrativas da adición aos móbiles - Noticias e panfletos sobre a oposición á “navallada” da AP-9. Fotos da ponte de Rande. Mapa actual de autoestradas, autovías e estradas. - Fotos das terminais dos tres aeroportos e dos portos exteriores de Ferrol e Coruña. - Datos sobre evolución do número de alumnos e centros de primaria e secundaria. - Mapa das tres universidades e os sete campus con datos sobre número de alumnos, titulacións e centros de investigación. - Fotos dos novos museos e auditorios.
UT3. A sociedade: cambios, novos e vellos movementos sociais e conflitos UE2. Peculiaridades do sindicalismo galego. Principais conflitos na cidade e no campo. UE3. Muller, sociedade, economía e política. O feminismo galego e os seus resultados. UE4. O ecoloxismo. A acollida social do ecoloxismo galego. Principais conflitos. O <i>Prestige</i> como paradigma. A sociedade hiperconsumista. UE5. O movemento estudantil.	- Fotos de tractoradas. Logos e panfletos de sindicatos agrarios. Noticias de conflitos. - Logos, panfletos, líderes e evolución da afiliación dos principais sindicatos galegos. - Noticia das principais folgas - Fotos de manifestacións e pancartas feministas. Fotos de dirixentes. Organizacións e publicacións. - Ídem de organizacións ecoloxistas. Conflitos e desastres máis sonados: Praia de Baldaio, central de Xove, Urquiola, Casón, Prestige. - Foto de recollida de chapapote (MPG) e da manifestación dos paraugas. - Composición con chapapote e desechos varios. - Logos, publicacións e actuacións das principais organizacións

UT4. A dinámica política na Galicia autónoma UE1. Os gobernos de Fernández Albor (1981-1989) UE2. Moción de censura e goberno tripartito (1987-1989) UE3. A era Fraga (1989-2005) UE4. O bipartito (2005-2009) UE5. Os gobernos de Núñez Feijóo (2009-2021)	- Cadro cos resultados das eleccións autonómicas 1981-2017. Fotos das sedes parlamentarias de Fonseca e O Hórreo. - Foto da elección do presidente. Foto de Xerardo Fernández Albor. Noticias das medidas máis relevantes (creación de CRTVG, sede de San Caetano, etc). - Logos e fotos dos líderes das principais forzas da oposición. - Expulsión do Parlamento dos tres deputados do BN-PG. - Fundación do BNG (1982). Foto de Xosé Manuel Beiras. - Foto da moción de censura e noticia do goberno tripartito. Foto de Fernando González Laxe. Noticia das medidas máis relevantes do seu goberno (p. ex. creación das Universidades de Coruña e Vigo). - Fotos e noticias da campaña electoral de 1989. Foto de Manuel Fraga. Noticia das medidas máis relevantes do seu goberno. - Fotos da visita de Fraga a Cuba e da visita de Fidel Castro a Galicia. - Fotos e noticias da campaña electoral de 2005. Fotos de Emilio Pérez Touriño e do pacto de goberno con Anxo Quintana. Noticia das medidas máis relevantes do seu goberno. - Fotos e noticias das campañas electorais. Foto de Alberte Núñez Feijóo. Noticia das medidas máis relevantes do seu goberno. - Noticia e fotos da irrupción de AGE e de En Marea.
UT5. A alta cultura UE1. A alta cultura: literatura, teatro, pintura, escultura, música.	- Selección de retratos, publicacións e obras dos principais escritores, dramaturgos, pintores, escultores e músicos. - Selección de obras de arquitectura recente en Galicia.

MÓDULO EXPOSITIVO Nº 9
A Galicia actual: do presente ao futuro

Superficie aproximada: 75 m²

NOTA: Este módulo será de contidos variables. Está destinado a salientar os principais retos que a Galicia actual terá que afrontar nun futuro próximo. Os que se enumeran a continuación son só unha proposta entre outras posibles (modelo produtivo, medio ambiente, etc)

CONTIDOS	POSIBLES ELEMENTOS A EXPOÑER
UE1. O reto demográfico. A mutación do modelo demográfico e do migratorio. Natalidade mínima e envellecemento. Consecuencias de futuro. UE2. Os desequilibrios territoriais UE3. Identidade galega, autonomía e globalización. Impactos contraditorios: normalización a medias do galego (incorporación ao ensino e aos usos públicos, medios en galego), dignificación da identidade autóctona e creación dun subsistema político diferenciado pero descenso do uso cotián da lingua e hibridación cultural, especialmente na xuventude e nos ámbitos urbanos.	- Datos da evolución demográfica nos últimos anos. Previsións sobre pirámide de idades, número de activos por dependente e viabilidade do <i>Welfare State</i>. - Unha berce de xoguete e tres cadeirs de rodas normais. - Datos sobre despoboación do rural e noticias sobre as carencias de servizos. - Fotos de aldeas abandonadas ou con só algúns vellos xunto a outras de atascos nas cidades. - Vídeo: escenas de serie en galego seguidas de canción en inglés en discoteca + mozos e mozas estudando en galego mentres falan en castelán. - Selección de libros e revistas en galego mesturadas con periódicos e libros de éxito en castelán. - Fotos de rapaces e rapazas nunha aldea con fasquías de tribos urbanas de calquera sitio.